

OVERDENKING

BOODSCHAP VAN HOOP. HOUD VOL!

Opnieuw werd ik afgelopen week geraakt door de SEH (Spoedeisende Hulp arts) Gor Khatchikyan. Voor mij persoonlijk een man die mij de ogen doet openen. Vanuit zijn gevoel, vanuit zijn geloof.

Het Coronavirus, Covid-19 heeft ons nog steeds in de macht. Ons leven wordt daardoor beheerst. Dit verschrikkelijke virus ligt op de loer om ons ziek te maken.

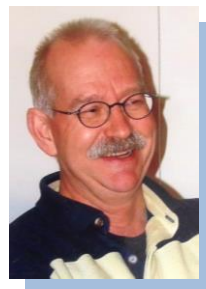
Na de persconferentie van onze premier Mark Rutte en minister Hugo de Jonge, was ik weer even van slag. Ook wel een beetje teleurgesteld. Van mij persoonlijk hadden de maatregelen wel iets verder mogen gaan.

“We doen ons best, maar het virus doet het beter”, zei Hugo de Jonge.

Dat is volgens Gor te vrijblijvend, te mager. Ik ben het met hem eens. Waar is onze passie? Waar is onze boodschap van Hoop? Waar is ons vertrouwen?

“Houd vol, we gaan dit overwinnen”, zegt Gor.

Als mens, als gelovig mens, ben ik altijd opzoek naar een lichtpuntje in mijn bestaan. Op zoek naar Hoop.

Het geloof in Jezus Christus geeft mij die Hoop en verwachting. Maar we moeten leren te vertrouwen. Wij mensen vragen om vergezichten, om te geloven in dit land. Een lichtpuntje aan de horizon. We moeten blijven geloven in de mensheid. De overheid moet ons daarbij helpen en dat lichtpuntje weer laten zien. Niet alleen maar zeggen wij doen ons best. Nee, wij doen er alles aan om dat virus onder controle te krijgen en geloven daarin. We zullen het overwinnen en verslaan! Jezus deed soms het mens onmogelijke om zijn medemens te redden en te overtuigen van Gods liefde en nabijheid. Die passie, die liefde voor elkaar hebben we hard nodig. We doen ons best.....is dus niet genoeg!

Geef me je angst, ik geef je er Hoop voor terug. Weet u het nog? Ik heb het er een tijd geleden over gehad. Laten we elkaar aanzetten, aansporen om de moed niet te laten zakken maar verder te kijken naar de toekomst. We gaan ervoor! Blijf geloven in het Licht van Boven. Houd daarom vol, we gaan dit overwinnen!

Percy Kulk, pastor

KERKENRAAD

Beste mensen,

Na de persconferentie van premier Rutte op maandag 28 september zijn we weer met de neus op de feiten gedrukt. De corona-gevallen nemen her en der hand over hand toe. Ook het noorden wordt niet gespaard. Nu is het nog voornamelijk de stad Groningen, maar het komt dichterbij.

Voor onze gemeente betekent dat enigszins pas op de plaats maken. Dachten we langzamerhand weer meer activiteiten te kunnen gaan oppakken, nu moeten we hier toch heel voorzichtig mee zijn. Er vindt constant overleg plaats tussen moderamen en kerkenraad, wat kan wel en waar kunnen we toch beter nog even mee wachten. Het blijft wikken en wegen.

Gelukkig kunnen we voorlopig nog doorgaan op de ingeslagen weg, maximaal 65 personen bij een kerkdienst in de Damkerk en 77 personen in de Ontmoetingskerk. Maar ook dat kan zomaar veranderen. Zeker in deze tijd is het zaak dat we blijven omzien naar elkaar, misschien niet op de manier zoals we dat gewend waren, maar door eens vaker de telefoon te pakken of een kaartje te sturen. Een uitdaging voor ons allemaal. Mocht u mensen kennen die dreigen te vereenzamen of wel wat extra aandacht kunnen gebruiken, schroom dan niet om dat door te geven.

In de afgelopen maand waren er verschillende bijzondere diensten, weliswaar nog steeds met een beperkt aantal kerkgangers, maar wel door iedereen te beluisteren via de kerkomroep of een cd opname. Eerst was er op **zondag 13 september** een “Grunneger dainst” waarin ds. Pieterman voorging. Altijd weer een bijzondere belevenis. **Zondag 20 september** vierden we de startdienst van het nieuwe seizoen met als thema “Het goede leven”. Ds. Jac. van Veen ging voor. Voorgaande jaren hadden alle vier voorgangers een actieve rol in deze dienst, maar om zo min mogelijk geloop te hebben was er dit jaar voor gekozen om de dienst door één voorganger te laten leiden. Imponerend waren de indrukwekkende woorden van verschillende gemeenteleden over wat voor hen het goede leven inhield. Wilma Horlings had voor deze gelegenheid een prachtige illustratie gemaakt, die op een kaart was afgedrukt en als groet van de gemeente meegenomen kon worden. Ook is deze kaart samen met een klein plantje na de dienst naar verschillende gemeenteleden

gebracht. Mocht u nog geen kaart hebben dan is deze nog steeds verkrijgbaar. In de dienst op **zondag 27 september** stond het gemeentcontact met onze partnergemeente Lambrechtshagen centraal. Ds. Frits Praamsma heeft samen met de Oost-Duitsland Commissie (ODC) deze dienst voorbereid. Onder normale omstandigheden zouden we dat weekend gasten uit Lambrechtshagen hebben mogen verwelkomen. Helaas kon dat niet doorgaan, zoals zoveel al niet doorgedaan is. De brief, die we uit Lambrechtshagen hebben ontvangen staat verderop in dit Kerkvenster afgedrukt, samen met enkele foto's. Tijdens de dienst stak Hilly Geense de kaars aan die ons verbindt met de Evangelisch Lutherse gemeente in Lambrechtshagen. Deze handeling ging gepaard met het uitspreken van de woorden: “Samen geloven wij dat Christus het Licht der wereld is.” Zo waren wij deze zondag toch in woord, lied en gedachten met elkaar verbonden.

Als kerkenraad zijn we de afgelopen maand twee keer bij elkaar geweest. Op de eerste bijeenkomst mochten we onze classispredikant ds. Jan Hommes verwelkomen. Een verslag van dit bezoek vindt u elders in dit Kerkvenster. Het is de bedoeling dat ds. Hommes één keer in de vier jaar alle gemeenten in zijn werkgebied (Groningen en Drenthe) bezoekt. Dit is in de plaats gekomen van de vierjaarlijkse visitatie. We hebben op een fijne en open manier met elkaar van gedachten kunnen wisselen.

De tweede keer was een reguliere kerkenraadsvergadering waarop de volgende punten aan de orde geweest zijn :

- Beide preekvoorzieners, Paul Redelaar en Jan Terbijhe hebben te kennen gegeven te willen stoppen. Gelukkig hebben we Aldert v.d. Werk bereid gevonden om deze taak over te nemen. Paul en Jan, vanaf deze plaats alvast heel hartelijk bedankt voor de vele jaren dat jullie ervoor gezorgd hebben dat we naast onze eigen predikanten elke zondag een voorganger hadden en Aldert wil ik heel veel succes en sterkte toewensen met de nieuwe taak die hem te wachten staat. Nu we één gemeente zijn kunnen we volstaan met één preekvoorzieners voor beide kerkgebouwen. Gelukkig zijn Paul en Jan bereid om Aldert in te werken en voorlopig met raad en daad bij te

staan. Het ligt in de bedoeling dat Aldert de werkzaamheden per 1 april 2021 overneemt.

- De autodienst is in afgeslankte vorm weer opgestart. Er zijn momenteel twee gemeenteleden die gebruik willen maken van de autodienst.
- De intentie is om de Taizé-vieringen in oktober weer te gaan hervatten. Houdt u de mededelingen hieromtrent in het deurschrift in de gaten.
- Omdat er voorlopig nogal wat haken en ogen zitten aan het weer opstarten van diverse kringen rond de Bijbel (zoals Leerhuis, Huiskring en OV-kring), maar ook om tegemoet te komen aan de wens tot nadere kennismaking met dit bijzondere Boek, is er een "e-mail bijbelleesclub" in het leven geroepen. Hier kan iedereen, die dat wil, aan meedoen. U kunt zich aanmelden bij onze predikant ds. Frits Praamsma.
- Per activiteit wordt gekeken wat wel en wat niet kan. Zo is het ook nog niet helemaal duidelijk hoe de Oogstdankdienst eruit zal gaan zien. Zo gauw er meer duidelijkheid is wordt dat vermeld op het deurschrift.

Nu er af en toe snel geschakeld moet worden proberen wij u zoveel mogelijk via de bekende kanalen op de hoogte te houden.

Dat er daardoor misschien niet altijd even duidelijk gecommuniceerd wordt is helaas een feit. Er komt heel veel informatie op ons af. Als er iets niet helemaal helder is en hebt u vragen over bepaalde zaken, neemt u dan gerust contact op met onze scriba of één van de andere kerkenraadsleden.

De laatste kerkenraadsvergadering heb ik afgesloten met een stukje uit het boekje "Hartenkretten & zielenroerselen". Hierin staan bijdragen van diverse mensen met de aanhef Ik geloof met hart en ziel... Zo ook het onderstaande stukje van ds. Rob Visser, predikant in Amsterdam.

Ik geloof met hart en ziel.....dat het leven de moeite waard is. Ondanks alle verschrikkingen die ons leven kunnen ontwrichten als natie, als volk, als gezin of als individu, zijn we in principe niet kapot te krijgen. Zeker, velen doen hun uiterste best dit toch te realiseren, maar het zal niet gebeuren. Voortdurend bloeien de mooiste dingen op uit het meest schrijnende verdriet. Ik snap daar niets van, ik zie het alleen. Ieder mens mag weten dat het leven rust in het verhaal van een God die het werk dat Hij is begonnen niet loslaat. Helemaal nooit! Voor mij een zeker weten.

Mede in het licht van het thema van de startzondag kan ik dit van harte onderschrijven.

Rina Zinger (preses)

GEMEENTENIEUWS

BEDANKT

- Nog voor dat ik op 29 augustus 80 werd, ontving ik reeds uit handen van Ada Faber namens de kerk een prachtig bos bloemen. Heel hartelijk dank voor deze onverwachte attentie!

Het geeft je een goed gevoel dat je "er bij" hoort.

Met vriendelijke groet,
Rolf Domenie

- Hartelijk dank voor het prachtige boeket bloemen, dat ik ontving ter gelegenheid van mijn 80ste verjaardag.

Ger Homan

- Bedankt voor de bloemengroet en voor de vele kaarten die ik heb mogen ontvangen tijdens mijn revalidatie. Het geeft je moed om door te gaan.

Groet,
Gerda Springelkamp

- Hallo allemaal,
Heel erg bedankt voor de mooie bloemen uit de kerk na mijn operatie en het medeleven. Het gaat inmiddels weer wat beter en langzaam pak ik mijn werk weer op.

Vriendelijke groet uit Roden,
Henk Drent (man van Joke Drent - Halma)

LANGDURIG BUITENSHUIS VERBLIJVEND

Wanneer u uw naam en adres hier ook vermeld wilt hebben, dit graag doorgeven aan Mina Dodde, tel. 0598-391760.

Dhr. B. Staal,
Dhr. H. Staal,
Mevr. A. van de Laar - Klinkenberg,
Mevr. H. Mertz - Nijborg,
Dhr. L. Bulder,
Mevr. A. Koning - van Calker,
"De Burcht",
Hoogezand.

Erwin Jonkman
"Stichting van Boeyenoord",
Assen.

Jeannet Snip
Sintmaheerd/De Zijlen,
Tolbert.

Dhr. J. Top
Maartenshof,
Groningen.

Dhr. J. Hassing
Dilgtweg,
Haren.

BLOEMENGROET

Mevr. R. Sietsma- Christiaans
Krijn en Janneke Visser
Dhr. H. Drent
Dhr. R. Schouwenaar

Dhr. J. Bezemer
Mevr. G. Menzinga
Mevr. T. Davids - Uuldriks

PASTORALERAAD

Hallo allemaal,

In deze bijzondere tijd proberen wij met z'n allen een weg te vinden, zodat er toch contacten kunnen zijn. Alleen op een andere manier. Binnen de Pastorale raad overleggen wij als dat nodig is en zodra het weer kan en mogelijk is gaan wij weer vergaderen. Zolang hebben wij wel online contact om belangrijke zaken te kunnen bespreken. Doordat wij met z'n allen nog erg voorzichtig moeten zijn, zijn wij nog niet weer bij elkaar geweest. Wel is er overleg geweest. Dat is in deze tijd makkelijker door alle media die wij tot onze beschikking hebben.

Voorbede

Normaal gesproken ligt er het voorbede boek bij de kerkdiensten in de hal, zodat u een voorbede kunt aanvragen. Aangezien wij nog niet allemaal weer in de kerk kunnen komen en wij uit hygiëne overweging ervoor hebben gekozen om deze nog niet weer neer te leggen, daarom kunt u de voorbede aanvragen via de mail of via de telefoon bij de pastorale raad. Dit kunt u doen door uw voorbede voor zaterdagmiddag 17.00 uur door te geven aan de pastorale raad via het mailadres: pr@pknhoogezandsappemeer.nl (deze mailbox

wordt elke dag gecontroleerd, ook in het weekend) of u kunt bellen of appen naar: 06-30143845 Joke Drent – Halma.

Omkijken naar elkaar

In deze tijd van zorgen en onzekerheid willen wij er als kerkelijke gemeente ook voor u zijn. Zijn er pastorale aandachtspunten, weet u iemand die eenzaam is, ziek is, wat extra aandacht kan gebruiken. Dan horen wij dat als Diaconie, Pastorale raad graag zodat wij daar een keer contact kunnen maken via de telefoon, mail, een kaartje sturen etc. wat er maar mogelijk is in deze tijd. Bezoekwerk doen wij nu (nog) niet omdat dit niet mogelijk is, maar omkijken naar elkaar kunnen wij wel. Het is behelpen, maar samen komen wij ver. Wij blijven ons (zoveel mogelijk) houden aan de richtlijnen van de overheid.

We willen er ook graag voor u zijn. Daarom laten we u weten dat pastoraal contact uiteraard wel telefonisch of eventueel via de e-mail plaats kan hebben. Mocht er wat zijn, voelt u zich in een isolement terecht komen, heeft u behoefte aan een gesprekje, heeft u hulp nodig, of slechts even behoefte aan contact: schroom niet de telefoon te pakken en

te bellen of een mailtje te sturen:
pastor Percy Kulk: tel. (0598) 623645
email: w.p.kulk@planet.nl
ds. Margreet Hop: tel. 0592 559571
email: m.hop@planet.nl
ds. Jac. van Veen: tel (0598) 383353
email: vanveen.vdm@ziggo.nl
Of u stuurt een mailtje naar:
pr@pknhoogezandsappemeer.nl

Heeft u vragen, ideeën of wilt u samen met ons actief zijn in onze kerkelijke gemeente dan horen wij dat graag!

Doorgeven pastorale aandachtspunten coördinatoren pastoraat:

* Trieny Vos tel. 06-24845856,
trieny@kpnmail.nl (Oosterwijken = alle adressen ten oosten van de Kerkstraat. Inclusief Kerkstraat).
* Roelfiena v/d werk tel. 0598-324121,
r.vanderwerk@ziggo.nl (Westerwijken = alle adressen ten westen van de Kerkstraat)

DIACONIE

Op 1 november staat de viering van het Heilig Avondmaal op het rooster.
Dit is natuurlijk onder voorbehoud van wat ons te wachten staat i.v.m. het coronavirus.

Enkele leden van de diaconie hebben samen met ds. Frits Praamsma gekeken hoe we dat met inachtneming van de anderhalve-meter-regel zouden kunnen doen.
Om brood en wijn coronaproof uit te kunnen delen hebben we gekozen voor een andere opstelling van de stoelen in de kerk. Dit heeft tot gevolg dat er minder mensen in de dienst aanwezig kunnen zijn dan de ongeveer 75 die

Aanvraag bloemengroet:

* Woppe Hartman, tel. 390078,
roel.hartman@home.nl (Bloemengroet bij dienst in de Ontmoetingskerk)
* Jenny Brands, tel. 321765,
jw.brands5@gmail.com (Bloemengroet bij dienst in de Damkerk)
U kunt bij beide terecht voor het aanvragen van de bloemengroet. Als er een kerkdienst is in de Damkerk dan verzorgt Jenny Brands de bloemengroet en bij de Ontmoetingskerk Woppe Hartman. Onderling vervangen zij elkaar bij vakanties en ziekte.

Voor andere zaken met betrekking tot de Pastorale raad kunt u contact opnemen met de secr. van de pastorale raad. De volgende vergadering is 10 november gepland.

Namens de pastorale raad,
Secr. Joke Drent – Halma
Tel. 06 - 30143845
pr@pknhoogezandsappemeer.nl

er nu in kunnen.
Wel kan een ieder natuurlijk thuis via kerkomroep de dienst beluisteren en zelf een glaasje wijn klaarzetten met een stukje brood erbij om op die manier het avondmaal mee te kunnen vieren.

Of het door kan gaan op 1 november zal in de derde week van oktober worden besloten en zal worden meegedeeld via deurschrift.

Namens de diaconie,
Jaap Knot, voorzitter.

AANGEPASTE SITUATIE KERKELIJKE BIJEENKOMSTEN

Beste mensen,

Er is een schrijven van de PKN kerk in Nederland met betrekking tot de vereiste maatregelen om de kans op besmetting te minimaliseren en te beheersen.
Naast het nieuwe landelijke advies om in alle publieke ruimtes per direct mondkapjes te dragen voldoen wij met onze werkwijze aan alle richtlijnen. U kunt uzelf extra beschermen als u de kerk inloopt en de kerk verlaat door een mondkapje te dragen.

Als u op de plaats zit dan hoeft dit natuurlijk niet.

Het grootste besmettingsrisico is natuurlijk als een besmet persoon dit niet goed onderkent en toch naar de kerk komt.

Als we ons aan de onderstaande maatregelen houden is een veilig kerkbezoek mogelijk.

Garantie is er natuurlijk niet. We doen het met elkaar!

Risico van besmetting / ouderen en kwetsbare mensen

Hoewel we alle nodige voorzorgsmaatregelen treffen op het gebied van logistiek en hygiëne, kunnen we het risico op besmetting nooit helemaal uitsluiten. Daarom is het goed dat iedere bezoeker en medewerker zich afvraagt of het, in het belang van de eigen gezondheid en die van anderen, verstandig is naar de kerk te komen. Daarbij gelden allereerst de richtlijnen van de overheid, te vinden op www.rijksoverheid.nl.

In het kort komen die hierop neer:

- Heeft u verkoudheidsklachten of verhoging tot 38°C? Of plotseling verlies van reuk of smaak? Blijf thuis en laat u testen!
- Heeft u daarbij koorts (38°C of hoger) en/of benauwdheid? Blijf thuis en laat u testen! Ook uw huisgenoten moeten thuisblijven, tenzij uit de test blijkt dat u geen corona hebt.

Niet iedereen wordt even ziek van het coronavirus. Sommige mensen ontwikkelen nauwelijks klachten, andere worden zeer ernstig ziek of komen zelfs te overlijden. Voor bepaalde groepen is het wel duidelijk dat zij een groter risico lopen:

- mensen met een onderliggende aandoening of een kwetsbare gezondheid;
- mensen (ook gezonde en vitale) van 70 jaar en ouder.

Behoort u tot één van deze groepen, denk dan extra goed na voor u besluit een kerkdienst te bezoeken.

Halen en thuisbrengen van bezoekers

Indien mensen gehaald en thuisgebracht worden met de auto dienen alle mensen in de auto een mondkapje te dragen.

Dringend landelijk advies van de overheid om bij het naar binnen/naar buiten gaan van publieke ruimtes ook een mondkapje te dragen. Als je op de plek zit mag het mondkapje natuurlijk af.

Handen ontsmetten bij binnenkomst. Er worden geen handen geschud.

Coördinator begeleidt de mensen naar een plek in de kerkzaal. Afstand van 1,5 meter wordt hierbij aangehouden.

Zingen (ook zacht zingen) kan leiden tot het in de lucht brengen van virusdeeltjes. Wij vinden dat dit een te groot risico is.

Ook een voorzang groep van 5 personen op 5 meter afstand doen we nu maar even niet. Misschien als het virus weer beter onder controle is.

Mee neuriën met de mond dicht moet wel kunnen.

Hopelijk kunnen we zo met elkaar toch een fijne kerkdienst beleven.

Gerard Burger
Scriba protestantse gemeente Hoogezand-Sappemeer

TAIZÉ

DE TAIZÉ DIENSTEN GAAN VANAF 16 OKTOBER WEER DOOR!

De Taizé diensten gaan vanaf 16 oktober weer door!

Met alle regels van RIVM, overheid en PKN kunnen deze diensten weer doorgaan, zonder dat er wordt gezongen.

Het koffiedrinken na de dienst is in de Vonkzaal, ook weer met de nodige 1,5 meter en regels.

Percy Kulk

ODC-ZONDAG 2020

Onder normale omstandigheden zouden wij het weekend van 26-27 september een delegatie van onze partnergemeente in Lambrechtshagen hebben mogen ontvangen. Dit jaar hebben we ons moeten beperken tot het houden van een kerkdienst, waarin we onze verbondenheid tot uitdrukking brachten, zonder elkaar daadwerkelijk te zien. Dat deden we o.a. door het onder orgelspel voorlezen van het eerste vers van Lied 418:

*God, schenk ons de kracht
dicht bij U te blijven.
Dan zal ons geen macht
uit elkander drijven.
Zijn wij in U één,
samen op uw wegen,
dan wordt ons tot zegen
lachen en geweest.*

Datzelfde lied mocht diezelfde ochtend ook in Lambrechtshagen klinken, zij het dan in de oorspronkelijke Duitse versie, Evangelische Gesangbuch nr. 170:

*Komm, Herr, segne uns,
dass wir uns nicht trennen...*

In Lambrechtshagen werd dit lied ook daadwerkelijk gezongen. Dat kon, doordat men daar een dienst hield in de open lucht. Dit ter gelegenheid van Erntedank (dank voor de oogst). Speciaal ter gelegenheid van het gemeentecontact had men deze dienst een week vervroegd, zodat deze samenviel met de ODC-dienst in Hoogezand-Sappemeer.

Een ander teken van verbondenheid was de brief die ds. Peggy Rotter namens onze geloofsgenoten in Lambrechtshagen e.o. aan ons geschreven had. In de dienst werden enkele gedeelten daaruit voorgelezen – de volledige brief is hierbij voor geïnteresseerden afgedrukt.

Wij van onze kant ontstaken als licht van verbondenheid de door Lambrechtshagen geschonken kaars, opgesteld in een bij de Oostzee gevonden “geluksteen”.

Tijdens het koffie drinken na de dienst werden onze gedachten opnieuw bij onze partnergemeente bepaald: bij de “Kaffee” mochten wij, met dank aan Evelyn, van heerlijke “Kuchen” genieten!

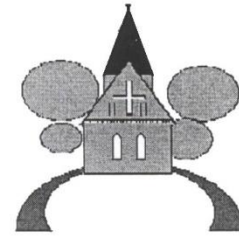

Inmiddels hebben wij de mensen in Lambrechtshagen uitgenodigd om volgend jaar september alsnog naar ons toe te komen. Hopelijk leven we dan eindelijk weer onder normale omstandigheden!

Frits Praamsma.

Evangelisch - Lutherische Kirchengemeinde
L a m b r e c h t s h a g e n
mit Sievershagen, Bargeshagen und Vorweden

Liebe Schwestern und Brüder in Hoogezand-Sappemeer!

Wir grüßen Euch heute ganz herzlich aus Lambrechtshagen! In diesen besonderen Zeiten haben wir den Erntedankgottesdienst vorverlegt, damit wir im Freien Gott auch mit unserem Gesang loben können.

„Der Mensch lebt nicht vom Brot allein.“ – Eine sehr bekannte Redensart in Deutschland – vielleicht auch bei Euch?! Man benutzt sie oft scherzhaft, wenn man etwas ganz besonderes bekommt. Aber der Ausspruch Jesu geht aber noch weiter. „Der Mensch lebt nicht vom Brot allein, sondern von jedem Wort, das Gott spricht.“ Wir Menschen sorgen uns oft um "unser Brot", um das, was wir meinen unbedingt zu brauchen: In der Schule brauchen wir teure Kleidung, um mithalten zu können, als Erwachsene ein schnelles Auto, ein großes Haus oder einen ansehnlichen Job. Jesus dagegen sagt: Essen und Kleidung sind wichtig, genauso wie ein Dach über dem Kopf und ein Beruf. Aber: Es gibt noch andere Dinge, die wir zum Leben brauchen. Der Mensch lebt von jedem Wort, das Gott spricht. – Das ist das, was man nicht unbedingt als "lebensnotwendig" bezeichnet. Aber für uns Christenmenschen ist das Wort Gottes lebensnotwendig! Genau, wie die Liebe und das Vertrauen im Umgang der Menschen miteinander, die das Leben schöner machen. Freundliche Worte und Gesten, fröhliche Lieder, ein Partnergemeinde in Hoogezand-Sappemeer(!), gemeinsames Lachen machen das Leben bunter. Das ist ganz besonders dann wichtig, wenn es einem nicht so gut geht. In diesen seltsamen Corona - Zeiten, in denen die eigenen Vorräte vielleicht aufgebraucht sind. In denen es kälter und dunkler im Leben wird und wir uns oft fragen wie es weiter gehen wird... Dann ist es gut sich an das Schöne, Bunte und Fröhliche des Lebens das auch von Gott kommt zu erinnern. In diesem Sinne erinnern wir uns heute ganz besonders an unser letztes gemeinsames Treffen 2019 bei uns in Lambrechtshagen.

Mit unseren Gedanken, im Gebet und im Lied EG 170 „Komm, Herr, segne uns“ sind wir heute bei Euch.

*In herzlicher Erinnerung an die vielen gemeinsamen Momente,
bleibt behütet und bis hoffentlich bald!*

*In Namen der Kirchengemeinde
Eure Peggy Rotter, Pastorin*

SAMEN MEDITEREN

Het zijn lastige tijden. De coronacrisis is nog lang niet voorbij en heeft behoorlijk impact op het leven van mensen. Er wordt veel discipline van ons gevraagd om ons aan de maatregelen te houden van het RIVM, er wordt creativiteit van ons gevraagd om dingen anders aan te pakken en we worden op een heel aantal vlakken 'stilgezet'. Dat stilgezet worden biedt ook mogelijkheden: je kunt reflecteren op je leven, je kunt op gezette tijden wandelen of mediteren. De meditatiegroep heeft in het voorjaar stilgelegd, maar nu wil ik toch weer proberen het op te pakken. We gaan ditmaal in de grote zaal van Brandpunt mediteren om voldoende ruimte te hebben om afstand te houden van elkaar.

De meditatie duurt ongeveer een uur. U krijgt handreikingen bij het mediteren en we gaan samen de stilte in.

We komen samen in Brandpunt (Noorderstraat 27) op de volgende dinsdagavonden en starten om 20:00 u.:

- 27 oktober
- 17 november
- 15 december

Graag van te voren opgeven via email of telefoon bij:

Jac. van Veen, tel. 383353

SAMEN GEDENKEN – 22 NOVEMBER

Van verschillende zijden bereikte de kerkenraad het verzoek om, nu wij immers één gemeente zijn, ook het jaarlijkse gedenken van de overledenen gezamenlijk te doen. Het komt vreemd over om één zondag per jaar gescheiden wegen te gaan, terwijl wij de rest van het jaar samen optrekken. Bovendien komt het steeds vaker voor dat mensen op Gedachteniszondag het liefst op twee plaatsen tegelijk zouden zijn, omdat én in de Ontmoetingskerk én in de Damkerk iemand herdacht wordt die hen goed bekend of wellicht zelfs dierbaar was.

De redenen waarom aan dit verzoek tot nu toe geen gehoor kon worden gegeven zijn allereerst praktisch van aard: het aantal kerkgangers op Gedachteniszondag is gewoonweg te groot voor één kerkgebouw! Ook zou de dienst gemakkelijk te lang kunnen worden. Daarnaast wordt het door sommigen toch ook wel bijzonder gewaardeerd als de gedachtenis plaats kan vinden in hetzelfde gebouw waar ook de uitvaartdienst gehouden werd. Een bijkomend probleem is nu nog dat de manier waarop het gedenken in de beide kerkgebouwen vorm krijgt nogal verschilt. Er gaat aan gewerkt worden om één vorm te vinden waar alle betrokkenen zich goed bij voelen. Maar dat kost tijd.

Intussen is er wel over nagedacht om in ieder geval aan een deel van de bezwaren tegemoet te komen. In zijn vergadering van februari heeft de kerkenraad – na het zorgvuldig tegen

elkaar afwegen van verschillende opties – ten slotte besloten om het dit en volgend jaar als volgt te doen: er blijven twee afzonderlijke gedachtenisdiensten, één in de Damkerk en één in de Ontmoetingskerk, maar deze worden niet meer op hetzelfde tijdstip gehouden, zodat wie wil beide diensten kan bezoeken. Concreet houdt dat in, dat de Gedachtenisdienst in de Ontmoetingskerk dit jaar als gebruikelijk om 10.00 uur begint, maar die in de Damkerk om **15.30 uur**. Volgend jaar doen we het dan andersom.

Eigenlijk was het de bedoeling dit kerkenraads voornemen in de gemeentevergadering van 23 april jl. met u te delen en uitvoerig toe te lichten, maar die ging vanwege de coronasituatie niet door. Vanwege diezelfde situatie moeten we ook t.a.v. de Gedachtenisdiensten op 22 november a. s. een flinke een slag om de arm houden, maar in dit stadium hopen we het op de hierboven beschreven wijze vorm te kunnen geven.

Dat het gedachtenisritueel vanwege het besmettingsgevaar niet in alle opzichten hetzelfde kan zijn als eerdere jaren, spreekt vanzelf. De komende tijd zullen de voorgangers en de beide taakgroepen zich buigen over een aan de omstandigheden aangepaste vorm. Meer daarover leest u in het volgende Kerkvenster.

Namens het moderamen,
ds. Frits Praamsma

Vierjaarlijks bezoek classispredikant ds. Jan Hommes aan de Protestantse gemeente Hoogezand-Sappemeer.

Aanwezig: 13 kerkenraadsleden, 2 predikanten(echtpaar) en de kerkelijk werker; er zijn 4 afzeggingen en een andere predikant is met vakantie.

Een paar indrukken van mijn kant.

De voorzitter opent met het lezen van psalm 117 en haar ervaring met deze psalm en het lezen in een groep. Met name de trouw van God spreekt uit deze psalm, wellicht meer dan ooit nodig; zij gaat ons voor in gebed.

Als classispredikant leg ik uit dat ik ‘op visite’ kom en dat de bedoeling van de avond vooral een goed gesprek is. Het voorstelrondje wordt aangevuld met gedachten over een spreuk uit het beleidsplan: Met Jezus leven is niet voor even. Velen geven aan dat ze zijn opgegroeid in deze traditie en volhouden; dat ze de gemeenschap en de inzet daarvoor belangrijk vinden en dat is niet voor even; eerder met God dan met Jezus leven, vanwege het mysterie; op Hem kun je terugvallen; wellicht ook een tegenspreken van het ‘voor even’ dat in onze samenleving zo veel voorkomt en waar we ook wel last van hebben.

Op de vraag hoe het gaat in de gemeente wordt gesproken over de grote betrokkenheid die bemoedigt en inspireert; een project als Samen aan Tafel, waar veel mensen kwamen en dat nu vanwege de Corona even stil ligt. Een prettige groep mensen. Daar krijg je energie van. Niet altijd zo horen we ook; er zijn ook activiteiten die energie vragen. Daarbij is het belangrijk om elkaar vast te houden.

Hoe het dorp, hoe de omgeving de gemeente ziet werd niet erg duidelijk. De vraag is of de kerkelijke gemeente wel zo zichtbaar is en of dat wel kan gezien de geschiedenis van Hoogezand-Sappemeer. De vraag is ook of de kerkelijke gemeente dat wil, dorpskerk zijn. De fusie is goed gegaan; natuurlijk zijn er momenten dat het moeilijk is, maar het is eigenlijk vlot gelopen en ook gewoon ‘goed’.

De zorgen zitten in de duurzaamheid van de

gemeente. De vergrijzing of het ontbreken van jongeren wordt problematisch, omdat het zorgt voor minder betrokkenheid en omdat het zo moeilijker wordt de kerkenraad aan te vullen. Individualisme, mensen zijn meer op zichzelf geworden en daar hebben we last van als gemeente. Moeten we de vormen niet veranderen of aanpassen? Er is veel aandacht geweest voor de jonge gezinnen en er is geen anti-houding, ze zijn niet tegen, maar missen het gewoon niet. De vraag kwam op om eens na te denken wat deze gemeente jongeren te bieden heeft; in welke opzicht, met welke dingen die wij belangrijk vinden zouden deze jongeren misschien ook iets kunnen?

De verbinding met het geheel van de kerk is onder andere gevoed door de vieringen in de Corona-tijd waarin ds. Rene de Reuver, onze scriba, voorging; verder wordt de grote hoeveelheid post genoemd. De classis is minder verband mee. Deze gemeente heeft er ook geen afgevaardigde in op dit moment. De ring functioneert en deze gemeente zou de kerkendag in 2020 organiseren, maar dat is eerst uitgesteld.

We spreken over een verantwoordelijkheid naar omringende gemeenten of een verbondenheid die je ook kan voeden. Het is eerst voldoende om onze eigen dingen zo goed mogelijk te doen. Als classispredikant breng ik in dat we al vrij snel elkaar echt nadrukkelijk nodig zullen hebben om gemeente te kunnen blijven.

We zijn niet toegekomen aan de vraag hoe de gemeente denkt er over 5 jaar uit te zien. Dat is wel een belangrijke vraag, omdat we nog niet zien dat de kerk echt groeit, wel dat het nog wat kleiner zal worden; en erg praktisch gesproken gaat er over een paar jaar één van de predikanten met emeritaat: hoe dan verder? En deze gemeente heeft twee gebouwen: is dat vol te houden?

Wat mij betreft een goed gesprek, open en betrokken. Ik hoop dat de kerkenraad er iets aan heeft gehad. Bij verdere vragen dan wel opmerkingen hoor ik het graag. Ik sluit af met gebed zo rond half tien.

ds. Jan Hommes
classispredikant classis Groningen-Drenthe
j.hommes@protestantsekerk.nl
06-51999711

GEEN CONTACTMIDDAG VOOR 'OUDEREN' IN 2020

Helaas hebben we dit jaar moeten besluiten om de contactmiddag op 12 november niet door te laten gaan.

Wij vinden dit erg jammer en velen van u wellicht ook.

In de huidige situatie, waarin we rekening moeten houden met alle maatregelen ten gevolge van de Coronabesmetting, wordt het erg lastig om op een fijne manier samen te zijn. Ook is zingen niet toegestaan en dat is waar we

juist zo van genieten!

Zodra de maatregelen zich verruimen en het weer veilig wordt om elkaar te ontmoeten kijken we als organisatie naar een nieuwe datum.

We zien er naar uit u te ontmoeten in betere omstandigheden en wensen dat u gezond blijft!

Trijnie Laning, Koos Bos, Taletta Mollema, Titia Steursma

OPROEP

Ieder jaar zorg ik voor het rooster van de koffiedienst op zondagmorgen in de Damkerk. Nu blijkt dat er een paar mensen gaan stoppen met de koffiedienst. Daarom zoek ik naar vrijwilligers die eventueel willen helpen bij de koffiedienst in de Damkerk. Het rooster maak ik meestal eind november, begin december.

Wanneer je mee wilt doen wil je mij dan een mail sturen?

Mijn e-mailadres is gerdaspringelkamp@gmail.com

Groet,
Gerda Springelkamp

UIT DE PASTORIE IN VEENDAM

Het nieuwe seizoen is weer begonnen. Startzondag ligt achter ons. Maar het is een bijzondere tijd. Niets is meer zoals vroeger. We mogen maar met een klein gedeelte van onze gemeente naar de kerk. 1,5 meter is de nieuwe norm. Mondkapjes zijn voorlopig niet meer weg te denken uit onze samenleving. Ik probeer mij zoveel mogelijk te houden aan de regels van het RIVM, de overheid en de Samenleving om het virus de kop in te drukken. Is dat altijd leuk? Nee! Maar uit respect voor mijn medemens is het wel noodzakelijk. Als iedereen zich aan die regels zou houden, beschermen we elkaar! Laten we dat vooral niet vergeten.

Wij zouden in de zomervakantie naar Duitsland. Maar we vonden dat niet verstandig. Dus zijn we drie weken door Nederland

getrokken. En dan kom je tot de ontdekking dat Nederland eigenlijk best heel mooi is. Uitgerust zijn we weer begonnen aan een nieuw seizoen. Maar door de lockdown in maart van dit jaar is veel bezoekwerk blijven liggen. Ik heb dus een behoorlijke achterstand opgelopen. Een achterstand van ongeveer 4 maanden. U zult hopelijk begrijpen dat die achterstand niet in een paar weken is weggewerkt. Maar ik doe mijn best. Mocht u dringend bezoek van mij willen, dan vraag ik u om mij te bellen of te mailen. Dan kunnen we altijd een afspraak maken.

Rest mij u allen, Godszegen toe te wensen, mede namens mijn vrouw,

Percy Kulk, pastor

STICHTING BROODNODIG

Via de voorzitter, Wim van der Wiel, hebben we een aantal Jumbo zegelboekjes ontvangen ter waarde van ruim € 200,- die we mogen verzilveren. We gaan dat met de kerst doen; op die manier kunnen we dan onze klanten wat extra's toestoppen.

Onze financiële draagkracht wordt langzaam maar zeker minder. We hebben ons aangemeld

bij de provincie Groningen om in aanmerking te komen voor de vrijwilligersprijs. Hopelijk is de jury ons welgezind. Kringloopwinkel Mamamini in Groningen heeft jaarlijks een verdeling van hun "winst". BroodNodig schrijft zich daarvoor in. Zo proberen we wat geld bij elkaar te sprokkelen.

Verder zijn we afhankelijk van onze vaste en losse donateurs, die we nogmaals willen

bedanken voor hun bijdragen. Ten overvloedige
vermeld ik hieronder ons banknummer.

NL34INGB0004675099 t.n.v. stichting

BroodNodig te Hoogezand.

Jan Rustenburg
0643422126

DRINGENDE OPROEP VAN STICHTING SAMEN AAN TAFEL

Wij zijn op zoek naar een penningmeester.
In verband met een ernstige ziekte van Johan,
onze penningmeester, hopen we op deze
manier op korte termijn een nieuwe
penningmeester te mogen vinden.

Als u denkt: dat is wat voor mij en wilt u hier
meer over weten? U kunt contact opnemen
met:

Grietje Bijzet, tel. 0598 323843 of
Gonnie van der Wiel, tel. 0598 399492

FELICITATIES

De felicitaties aan onze jarige gemeenteleden vanaf 80 jaar en onze jubilarissen gaan, vergezeld van
een bloemengroet van de gemeente, naar:

november

1	Mevr. G.H. Scheltens - Klok	15	Dhr. J.D. Nienhuis
2	Mevr. D.J. de Ruiters	18	Dhr. A. Steenstra
5	Mevr. A. van der Leest - Tjeerdsma	19	Dhr. R.J.A. Wolthuis
5	Mevr. J. Thalen - Aartsen	22	Dhr. J.C. Karelsz
7	Dhr. P.A. Redelaar	24	Dhr. W. van Dompseleer
8	Mevr. L. Brienen - Wever	24	Mevr. H. de Boer - de Jong
9	Dhr. A. de Boer	26	Dhr. J. Vegter
10	Mevr. L. Koopman - Oenema	26	Dhr. J.G. Bier
12	Mevr. S.G. Berg - te Velde	28	Mevr. G.G. Boog - Dammer
14	Mevr. Z. van Dijk - Timmer	29	Mevr. G. van Oosten - Werkman
14	Mevr. M.J. van der Deen - Mol		

JUBILEA

november

12,5 getrouwd

8 Dhr. en Mevr. Westerhof - Joosten

40 jaar getrouwd

20 Dhr. en Mevr. Smit - Albers

45 jaar getrouwd

26 Dhr. en Mevr. Teuben - Wiersma

26 Dhr. en Mevr. Rozema - Bouma

60 jaar getrouwd

24 Dhr. en Mevr. Goelema - Bruining

Viert u ook een huwelijksjubileum en staat u er niet bij, dan is uw huwelijksdatum niet bekend bij de
ledenadministratie.

Wilt u dit wel bekend maken dan kunt u dit doorgeven aan Mina Dodde, tel. 391760 of per mail:
kb@pknhoogezandsappemeer.nl

WOORD & WEG

voor inspiratie, informatie en opinie – oktober 2020

Ik begin met het recht zetten van mijn vorige
derde alinea verhaspeld. Mijn excuses
daarvoor.

Ik bedoelde te schrijven:

De directeur van de Dienstenorganisatie vat de
vormgeving van het pastoraat in de coronatijd
samen als “sterker luisteren”, ontleend aan de

beschrijving van het werk van

luchthavenpastor Marieke Meiring.

Corona kan de bodem onder het bestaan van
mensen wegslaan: zo mocht een Oost-
Europees gezin in Amerika een nieuwe
toekomst opbouwen. Op weg daarheen moest

het gezin op Schiphol overstappen. En op dat moment gingen de Verenigde Staten op slot. Daar sta je dan op een vreemde luchthaven. Samen met allerlei instanties zorgde de luchthavenpastor er voor dat het gezin toch weer per auto terug kon naar Oost-Europa.

Het oktobernummer staat vrijwel geheel in het teken van corona. Marinus van den Berg, oud geestelijk verzorger in een verpleeghuis en een hospice, werd gevraagd te werken in een nieuw revalidatiecentrum voor 30 *ex-coronapatiënten*.

De meesten hadden afscheid moeten nemen van hun geliefden voordat ze in coma werden gebracht omdat het bepaald niet zeker was of ze het zouden overleven.

Uit de coma gehaald overheerste eerst ‘de blijdschap dat ik er nog ben, maar dan volgen de vragen ‘hoe ben ik er?, ‘waarom overkomt mij dit?’ en soms ‘wie is God in dit verhaal?’ “Dan vroeg ik: welke gedachten hebt u daar zelf over en wie was God voor u? Door mijn open vragen volgde vaak een goed gesprek, waarin mensen met zichzelf kunnen komen. Zeker de vraag “hoe is het leven voor u? zorgde er voor dat mensen meteen begonnen te praten.”

De rest ervan zou ik achterwege kunnen laten omdat we hier geen ernstige corona patiënten hebben gehad voor zo ver ik weet. Maar hoe lang nog? En dan geldt m.i. de slotlinea van het interview: “Heb als kerk een lange adem. Blijf deze mensen opzoeken of bellen, kom er telkens op terug. Zeg niet te gauw: we hebben het achter de rug. Dat zegt iedereen al. Juist als kerk moeten we met deze mensen optrekken.”

Ook de scriba van de synode ds. R. de Reuver ervaart dat de kerk op haar identiteit wordt terug geworpen. Hij is mede auteur van het boek “Kerk in tijden van corona” (€ 19.50). De kerk staat niet aan de zijlijn. Wat zijn de inhoudelijke gevolgen van deze crisis? Denk aan 1. de kwetsbaarheid van de mens, 2. het niet-maakbaar zijn van het leven, 3. het belang van de gemeenschap, 4. wat is wezenlijk, 5. de waarde van lichamelijkeheid, 6. het mooie van samenwerken en 7. ervaar dat we wereldburgers zijn met de daarbij behorende

verantwoordelijkheid. Zeven punten om te helpen dienstbaar te zijn aan God, aan mensen en aan zijn wereld.

De classispredikant van Utrecht, ds. Trinette Verhoeven, ervoer dat de coronacrisis de sterke en zwakke kanten van gemeenten laat zien. Juist nu mensen niet meer bij elkaar kunnen komen, rijst de vraag wat gemeenschap werkelijk betekent, hoe je dat vorm geeft.

Woord&Weg begint de nieuwe rubriek “*Van U is de toekomst*” waarin jonge ambtsdragers worden geïnterviewd over hun werk in de gemeente.

Als eerste is de 28 jarige Anje Lalkens aan de beurt, scriba van de Gereformeerde Kerk van Nijeveen, Havelte en Wanneperveen. Ze hoopt in 2050 “een warme gemeenschap aan te treffen, die écht klaar staat voor elkaar en voor het dorp. Een gemeente waar het woord van God nog steeds waar en relevant is.”

Het dilemma stelt de vraag “Nog toekomst voor de kerk zonder dertigers/veertigers? In Rotterdam-Delfshaven zijn veel dertigers en veertigers en die doen ook mee, als de inhoud ze aanspreekt. In Dronten is een predikant meer bezig met de dertigers zelf dan met de vraag of ze op zondag in de kerk zitten. In Borne vindt het kerkzijn ook plaats buiten de kerkdienst om. Maakt Zeewolde echt ruimte voor verandering?

Woord&Weg had deze keer als tegenhanger “Jong Protestant”. Ook daar met de vraag wat is nu eigenlijk belangrijk? Wat betekent God in mijn leven als ik niet naar de kerk kan? God blijft degene die het leven echt goed maakt. Denk daarbij niet aan succes of perfectie. Wel zet het leven met Hem alles in een ander kader. Het geeft je letterlijk licht en lucht. Lees de vele verhalen zelf!!

Maar vergeet bij dit alles niet om samen met de directeur van het dienstencentrum elkaar regelmatig te vragen: “Hoe is het leven voor u?”

Met dank voor uw aandacht,

Jan R. Terbijhe

GEDICHT IK GEEF JE MIJN GEEST

Ik geef je Mijn vrede. Ik reik jou Mijn hand.
Ik geef je Mijn sterkte. Door Mij houd je stand.
Ik geef je genade, een teken van trouw.
Ik ben als een Vader. Ik ben er voor jou.

Ik geef je Mijn blijdschap. Ik geef je Mijn kracht.
Ik geef je Mijn uitzicht, het licht in de nacht.
Ik geef je Mijn warmte, een vuur in de kou.
Ik geef je Mijn liefde. Ik ben er voor jou.

Ik geef je Mijn toekomst. Ik geef je Mijn troost.
Want Ik zal beschermen wat zwak is en broos.
Ik geef je Mijn stilte die nimmer benauwt.
In Mij mag je rusten. Ik ben er voor jou.

Ik geef je Mijn vriendschap. Een arm om je heen.
Ik geef je Mijn Woord. Je bent nooit meer alleen.
Ik geef je Mijn leven, omdat Ik van je hou.
Ik geef je Mijn Geest, want Ik ben er voor jou.

Al je vragen en zorgen vinden rust in Mij.
Dus wees maar geborgen, Ik sta aan je zij.
'k Heb alles gegeven , wat jij niet verdient.
Ik wil in jou leven, want Ik ben jouw Vriend.

Een gedicht van Ronald Lammers.

ACTIVITEITENAGENDA

INLOOPOCHTEND

U bent elke week op **woensdagmorgen van 10.00 tot 11.30 uur** welkom in het Damkerkcomplex voor een ontspannen samenzijn.

Contactpersoon: Klara Darwinkel

PASSAGE

Chr. maatschappelijke vrouwenbeweging

10 nov.   Mevr. J.de Groot, Froombosch
Onderwerp: Gaia kruiden

Belangstellenden zijn van harte welkom
Bent u geïnteresseerd? Bel dan PR-vrouw:
T.G Koster-Bijsterveld, tel. 324683

